

OLGU SUNUMU

BİR OLGU EŞLİĞİNDE "SÜPERASIRLIK" KAVRAMI

Öz

"Asırlık" ve "süperasırlık" kavramları sırasıyla "100" ve "110" yaşını doldurmuş kişiler için kullanılan yeni kavramlardır. Dünya genelinde artan yaşam beklentisi ve yükselen yaşlı nüfus oranı geriatrik olguları birçok araştırmacının ilgi odağı haline getirmiştir. Fiziksel, sosyal ve ruhsal iyilik hali ve bağımsız yaşayabilme yetisini ileri yaşlarına rağmen korumayı başarmış olan asırlık ve süperasırlık olguların detaylı incelemeleri geriatrik olguların sağlık sorunlarını, sosyal ve fonksiyonel yaşamlarını, yaşam kalitelerini ve benzer durumları konu alan çalışmalara ışık tutacaktır. Bu yazıda yaşam kalitesini korumayı başarmış 111 yaşındaki bir olgu eşliğinde, ulusal literatürde pek kullanılmayan asırlık ve süperasırlık kavramları ele alınmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yaşlı, 80 ve üzeri; Geriatri; Uzun Yaşam; Yaşlılık.

CASE REPORT

THE CONCEPT OF "SUPERCENTENARIAN" WITH A CASE REPORT

ABSTRACT

"Centenarian" and "supercentenarian" are new terms used for individuals who have reached the ages of 100 and 110, respectively. The global increase in life expectancy and the number of elderly people have put geriatric cases into the center of many studies. Detailed investigation of centenarians and supercentenarians who maintain physical, social and psychological wellness and who live independently despite their older age, will shed light on future studies regarding the health challenges, the social and functional lives, the quality of life and similar factors in geriatric cases. In the present study, the terms of "centenarian" and "supercentenarian", rarely encountered in national literature, were studied in light of the findings from a 111 year old patient who was able to maintain her quality of life.

Keywords: Aged, 80 and over; Geriatrics; Longevity; Aging.

İletişim (Correspondance)

Ali Yavuz KARAHAN
Karaman Devlet Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon
Bölümü KARAMAN

Tlf: 0538 692 19 34
e-posta: ayk222@hotmail.com

Geliş Tarihi: 09/08/2012
(Received)

Kabul Tarihi: 14/01/2013
(Accepted)

Karaman Devlet Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon
Bölümü KARAMAN

GİRİŞ

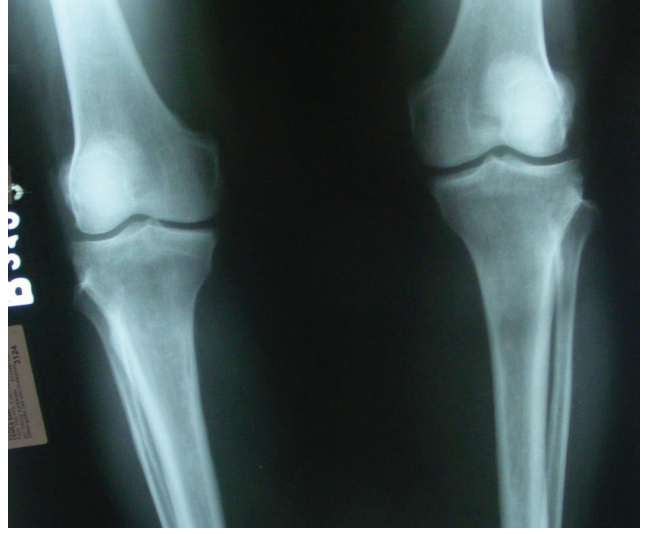
İngilizce'deki “Centenarian” ve “Supercentenarian” sözcüklerinin karşılığı olarak sözlüklerde yerlerini almış olan “Asırlık” ve “Süperasırlık” kavramları sırasıyla 100 ve 110 yaşını doldurmuş kişiler için kullanılan yeni kavramlardır (1,2). Bu kavramların İngilizce karşılıkları uluslar arası literatürde sıkça karşımıza çıkmaktadır (1-6). Ancak her iki kavramda ulusal literatürde pek kullanılmamaktadır.

Dünya çapında 455.000 civarında asırlık olgu olduğu tahmin edilmektedir (1,3). Dünyadaki asırlık olgular için rakamlar bölgesel özelliklere göre değişiklik gösterse de tahmini oranların %0.15-0.50 arasında olduğu düşünülmektedir (1,3). Amerika Birleşik Devletleri (ABD) verilerine göre bu değerlerin 2010 yılı itibariyle daha yüksek olduğu ve 1/4.400'lere ulaştığı göze çarpmaktadır (3). Ancak her 1000 asırlık olgudan birinin süper asırlık olduğu tahmin edilmektedir (2). Günümüzde, dünya genelinde yaşayan 300-450 süper asırlık olduğu tahmin edilse de onaylanmış olarak 67 (63 kadın, 4 erkek) olgunun kaydı mevcuttur (2,4).

Bu yazıda ülkemizden sunulan yaşam kalitesini korumayı başarmış ilk süperasırlık olgu eşliğinde literatürün gözden geçirilmesi amaçlanmıştır.

OLGU

Diz ağrısı yakınmasıyla başvuran 111 yaşındaki kadın hasta, özellikle merdiven inip çıkmakla artan, günün sonuna doğru artışı gösteren tarzda ağrı tariflemekteydi. Yürüyüşü esnasında baston desteği kullanılmaktaydı. Sistemik bir hastalık tarif etmeyen olgunun özgeçmişinde geçirilmiş ameliyat veya travma öyküsü, kronik ilaç kullanımı veya ciddi bir hastalık yoktu. Soygeçmişinde herhangi bir özellik yoktu. Ebeveynlerinin her ikisinin de yüz yaşından fazla yaşadığını ve ihtiyarlıklarında ciddi sağlık problemleri yaşamadıklarını ifade eden hastadan, dört kardeşi arasından sadece kadın olanının 100 yaşını aştığı ve 103 yaşında öldüğü öğrenildi. Hastanın yapılan genel muayenesi normaldi ve sistemik bir hastalığı bulunmamaktaydı. Diz muayenesinde bilateral ısı artışı, kızarıklık, şişlik ve deformite saptanmadı. Saptanan bilateral periartiküler hassasiyet, krepitasyon, fleksiyon esnasında hafif düzeyde tariflenen ağrı ve minimal medial kollateral ligaman hassasiyeti doğrultusunda hastaya diz osteoartrit (OA) tanısı konuldu. Yüklenmede çekilmiş ön-arka tibiofemoral eklem grafileri Kellgren-Lawrence evre 2 diz OA'ı olarak değerlendirildi (Resim 1). Kognitif fonksiyonları değerlendirmek amacıyla uygulanan mini mental durum muayenesi test skoru 24, ya-

Resim 1— Yüklenmede çekilmiş ön-arka tibiofemoral eklem grafileri Kellgren-Lawrence Evre 2 diz osteoartriti olarak değerlendirilmiştir.

şam kalitesini değerlendirmek amacıyla uygulanan kısa form 36 skorları fiziksel fonksiyon için 71, sosyal fonksiyon için 82.5, fiziksel fonksiyonlara bağlı rol kısıtlılıkları için 70.5, emosyonel sorunlara bağlı rol kısıtlılıkları için 83.3, mental sağlık için 70.4, enerji/vitalite için 60.5, ağrı için 60.5 ve sağlığın genel algılanması için 65.4 olarak değerlendirildi. Temel günlük yaşam aktivitelerini (GYA) değerlendirmek amacıyla değerlendirilen Katz GYA ölçeği skoru 16, modifiye barthel indeksi skoru 85 bulundu. Hastanın osteoporoz açısından yapılan DEXA değerlendirilmesinde L1-L4 T-skoru -3.0 olarak belirlendi. Osteoporoz tedavisi için günlük kalsiyum karbonat 1000 mg+kolekalsiferol 880 IU ve haftalık 70 mg alendronat tedavisi başlandı. Diz eklemine lokal güçlendirme ve eklem hareket açıklığı egzersizleri ve 1500 mg/gün parasetamol tedavisi ile hastada ikinci haftada semptomatik iyileşme sağlandı.

TARTIŞMA

Dünya genelinde artan yaşam beklentisi, yapılan araştırmaları, ileri yaşlarına rağmen yaşam kalitesini korumayı başarmış yaşlı bireyler üzerinde yoğunlaştırmıştır (3). Fiziksel, sosyal ve ruhsal iyilik halini ve bağımsız yaşayabilme yetisini ileri yaşlarına rağmen korumayı başarmış olan asırlık ve süperasırlık olgular günümüzde birçok araştırmanın ilgi odağı olmuşlardır (3,5). Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan kayıt taramalarında 70.500 civarında asırlık olgu olduğu tahmin edilmektedir (3). Dünya genelinde hâlihazırda yaşayan 300-

450 süperasırlık olduğu tahmin edilse de onaylanmış olarak 67 (63 kadın, 4 erkek) olgunun kaydı mevcuttur (4). Son asırda yaşamış süperasırlıkların kayıtlarına ulaşmak için 15 ülkede yapılan taramalarda yaklaşık 600 süper asırlığın kayıtlarına ulaşılabilmiştir. Bu çalışmada sırasıyla ABD, Japonya, İngiltere, Fransa ve İtalya en fazla olgu bildiren ülkelerdir. ABD'den bildirilen 341 olgunun 309 (%90,6)'u, Japonya'dan bildirilen 78 olgunun ise 71 (%91,0)'i kadındır (5). Kadın cinsiyetin bu denli öne çıkmasının nedeni olarak özellikle östrojenlerin reproduktif dönemdeki koruyucu etkileri gösterilmektedir (3). Östrojenlerin anti-oksidan enzimlerin salınımını arttırması ve özellikle 17,-estradiolün endotel hücreler ve hemostatik faktörler üzerindeki olumlu etkileri kadınların yaşa bağlı oksidatif stresten daha az etkilenmelerinin nedeni olabilir (3). Bizim hastamızın kadın olması, kadın olan tek kardeşi 103 yaşına ulaşmışken diğer 3 erkek kardeşten 100 yaşını aşan olmaması da bu verilerle uyumluluk göstermektedir. Beşi erkek, 27'si kadın, 32 süper asırlık olgusunun değerlendirildiği vaka serisinde olguların 2'sinde myokard enfarktüsü, 1'inde kardiyak aritmi, 4'ünde serebrovasküler olay, 7'sinde hipertansiyon ve 1'inde diyabetes mellitus saptanmıştır (5). Ancak olguların %44'ünde izlenen osteoporoz ve %88'inde izlenen katarakt en yüksek oranda saptanan komorbid hastalıklardır (5). Aynı seride olguların bağımsızlık düzeyi Barthel İndeksi ile taranmış ve olguların %59'u kısmi veya tam bağımlı, %41'i bağımsız olarak değerlendirilmiştir (5). Bizim olgumuz ise osteoartroz ve osteoporoz dışında komorbid bir hastalığı olmayan, kognitif fonksiyonları oldukça iyi düzeyde olan (Minimental test: 24) ve GYA'da tam bağımsız (Barthel indeks: 85, Katz GYA: 16) bir süperasırlık olguydu.

Süperasırlıkların kardeş ve ebeveynlerinin değerlendirildiği bir çalışmada, olguların yakınlarında, normal nüfusa göre

daha uzun bir ortalama yaşam süresi izlenmiştir (6). Özellikle anne ve kız kardeşlerde, 90 yaşın üzerinde olma oranı erkek yakınlarına göre daha yüksek bulunmuştur (6). Bu makaleye konu olan olgu ise annesinin, babasının ve bir kız kardeşinin yaşam süresinin 100 yıldan fazla olduğunu ifade etmekteydi.

Sonuç olarak tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de nüfus hızla yaşlanmaktadır ve yaşlılara yönelik sağlık uygulamaları geliştirilmeye çalışılmaktadır. Asırlık ve süperasırlık olguların detaylı incelemeleri geriatrik olguların sağlık sorunlarını, sosyal ve fonksiyonel yaşamlarını, yaşam kalitelerini ve benzer durumları konu alan çalışmalara ışık tutacaktır. Bu önemli konuya ulusal literatürde ilk kez sunulan süperasırlık olgu aracılığı ile dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Sebastiani P, Thomas TP. The genetics of extreme longevity: Lessons from the New England centenarian study. *Front Genet* 2012;277(3):1-7. (PMID:23226160).
2. Young RD, Epstein L, Coles LS. Supercentenarian counts by nation of birth. *Rejuvenation Res* 2009;12(5):375-7. (PMID:19929261).
3. Motta M, Cardillo E. Supercentenarians: The oldest people in the world. *Indian J Med Res* 2010;131:4-6. (PMID:20167967).
4. Oldest Validated Living Supercentenarians. [Internet] Available from: <http://www.grg.org/Adams/E.HTM>. Accessed:17.10.2012.
5. Schoenhofen EA, Wyszynski DF, Andersen S, et al. Characteristics of 32 supercentenarians. *J Am Geriatr Soc* 2006;54:1237-40. (PMID:16913991).
6. Perls T, Kohler IV, Andersen S, et al. Survival of parents and siblings of supercentenarians. *Gerontol A Biol Sci Med Sci* 2007;62(9):1028-34. (PMID:17895443).